

Žižkovské listy

Občasník Klubu přátel Žižkova
Číslo 5. březen 2000

Bezovka.

Bezovka ukončovala Prokopovu ulici. Byla to usedlost, kterou v roce 1875 přestavěl už jako staré stavení olšanský statkář Güttling na restauraci s velkým sálem. Pro tehdejší dobu to byla nádherná budova s velkým sálem a balkony a s benátskými zrcadly. Bezovka měla také zahradu s jezírkem.

V roce 1908 koupila Bezovku obec s úmyslem vystavět Společenský dům a divadlo. Tento úmysl zmařila 1. světová válka. Ani k pozdějším plánovaným akcím nedošlo a Bezovka byla v roce 1936 zbourána.

Zdroj: Kniha o Praze 3

KLUB PŘÁTEL
ŽIŽKOVA

Jaroslav Seifert

Zpráva o demolici

*Zdalo se, že dům chce pokleknout
a prosit milost,
ale obilné schody k podkroví,
po kterých mě k milovaným dveřím
vodívalo madlo,
už se sesuly
jako roztráštěné desky desatera.*

*A studna mého dětství,
stojící v koutě opodál
jak ztrouchnivělá harfa beze strun,
se lehce zachvěla
a vzápětí ji zakryl černý mrak.*

*Výbuch rychle podpálil
snadno vznětlivé vzpomínky.
Vzplanuly jako polité benzínem,
a když jsem spěchal odtamtud,
běžely se mnou.*

*Pár kroků stávala Bezovka,
kde se tančovalo.
Nad vchodem býval rudý záves
se zlatou bordurou
a kolem sloupů papírové růže.
Někdy hrávali i v zahradě
a hudbu bylo slyšet daleko
i za zavřenými okny.*

*Všechno už je dávno pryč
a vzal to čert,
Čas tance našťástí však neustal
a píseň zní.
Také ty, lásko, zůstaň se mnou
a usmívej se.
A usmívej se na mě
až do smrti!*

Mládí Josefa Kemra - na hranicích Vinohrad a Žižkova

Josef Kemr, manžel herečky Evy Poustkové, se narodil 20. června 1922 na Královských Vinohradech. V roce 1942 absolvoval obchodní školu v Praze a téhož roku nastoupil u divadelní společnosti A. Budinské-Cervíčkové, kde byl zaměstnán až do roku 1945. Od roku 1945 byl angažován v Kladně, 1947-1948 v divadle Akropolis (po r. 1948 nazvaném Divadlo města Žižkova). V letech 1948

1950 v Divadle S. K. Neumanna a 1950-1965 v Městských divadlech pražských. Od r. 1965 byl členem činohry Národního divadla jako představitel komediálních i tragikomických postav, které vytvářel prostřednictvím osobitě mimiky a práce s hlasem, prvky zádušného smutku, ale i suchého humoru a sarkasmu. Josef Kemr zemřel v Praze, 15. 1. 1995, v 8.15 hodin.

Tatínek Josefa Kemra, Ludvík Kemr, a maminka Marie, rozená Škrátková, se do Prahy přestěhovali po 1. světové válce z Kladna a Vídně. Bydleli na Královských Vinohradech v suterénním bytě v Mánesově ulici č. 68.

V obývacím pokoji byl velký stůl, kde se v neděli a o svátcích stolovalo. Stála tu velká kachlová kamna a zpočátku i dvě postele. Na jedné spala maminka s dcerou Antonií, které se říkalo Táňa, na druhé Josef s bratrem Ludvíkem. Tatínek přespával v kuchyni na kanapi. Tam měl také bedýnku na svůj ševcovský „verkeajk“. Až později přikoupili další lůžka a každý mohl spát sám. Neděle a svátky děti využívaly k různé činnosti i ke hrám, chlapečci si nejraději kopali, i když zatím jen hadrovým míčem.

Dřív než do obecné školy chodil Josífek do školy mateřské na Vinohradech, v Raisově škole na Fošově třídě. To aby si zvykl na nové místo a budoucí spolužáky. V obecní škole ho pak učil pan učitel Stehlík.

Kromě psaní, čtení a počítání ho naučil správně vyslovovat sykavky. (Později pro jevištní mluvu to ještě vylepšil profesor Seeman, jeho asistent a jeho hodná paní.)

Ke zmiřnění temperamentu zapsal otec Josífka i s jeho kladnějšími sourozenci do Vinohradského Sokola. Tenkrát to byla dřevěná sokolovna, vedle Škrétovy restaurace v Riegrových sadech. Josífek byl v těloeviku velice šikovný, výborně si vedl v prostných i na nářadí. I když byl jeho bratr Ludvík starší, byl to on, kdo se Josífkovi snažil vyrovnat. Oba cvičili ta-

ké na IX. a X. všesokolském sletě - naposledy v r. 1938; Ludvík už jako muž a Josef jako dorostelec. Josef hrál také házenou v žákovském, později dorosteneckém oddíle za Sokol Vinohrady. Aby mohl být brankářem, musel si vydělat na nákolanky a loketníky, aby ze zápasu nechočil s rozbitými koleny a odřenými lokty. S bratrem chodili na Hagibor, kde byl „Židovský spolek tenisový“, sbírat míče. Chlapci dostávali za hodinu velké peníze - až 2 koruny.

Když skončila tenisová sezóna - od září až do října - pramínek příjmů chlapcům

vyschl. Josef byl vynalézavější než jeho starší bratr. Se Správou Olšanských hřbitovů sjednal pro oba práci: vysypávání cestiček mezi hroby písekem. Byl neskonale trpělivý. Ve volných dnech postával s bratrem před hřbitovní branou a když se objevila nějaká paní, jdoucí ke svým zemřelým příbuzným na hrob, hned jí nabídl své služby. Pomohli shrabat listy kolem hrobu, nasypat písek, od-

nést uschlé květiny, omýt náhrobek. Upravili jeden hrob a už běželi znovu k hlavní bráně, vyhlížet další zákazníky. Honorář nebyl větší než koruna, ale výdělek to byl slušný. Domů přicházeli často špinaví a zablácení, ale šťastní, že si vydělali pár korun. - nejen na míč, i na pamlsky, kterých bylo na Královských Vinohradech ve stánkách a krámech v ten dušičkový čas plno. K té honorované činnosti je třeba dodat, že díky katechetovi Wilhelmovi a děkanu od sv. Ludmily na náměstí Míru panu faráři Přítelovi Josífek

také ministroval při bohoslužbách nejen v tomto kostele, ale také v Raisově škole na „Jošovce“ a později i v novém Plečnickově chrámu Nejsvětějšího srdce Páně na Jiřímě náměstí. Ministroval mimo velké mše na roarátech o Vánocích, o velikonočním vzkříšení, na svatbách a pohřbech, o poutích, o Božím těle. Později chodil také pomáhat s úklidem panu faráři na Žižkov. Za tuhle bohulibou činnost byl obdarováván měsíčně patnácti korunami. Peníze odevzdával tatínkovi na přílepšenou k jeho státnímu invalidnímu důchodu. Drobné mince si schovával jako kapesné na různé pamlsky, pera, násadky a čtvrtky na kreslení.

Na větší nákup chodili do poštovní družstevní prodejny na Fochovu třídu. Maminka nakoupila zásoby vždy na celý měsíc. Všechno obstarávaly děti s maminkou, tatínek se o nákupy nestaral. Aby rodina byla slušně živa, maminka Kemrová přivydělávala šitím a tatínek jezdil navíc do Nuslí do kina Maják hrát do orchestru k němým filmům, které se tehdy promítaly. Otec Kemr dbal, aby znalosti které měl, předal dětem. Učil je, aby kromě českého jazyka ovládaly také němčinu. Výprask za zlobení vykonával ševcovským řemenem a stál za to... Maminka děti ochraňovala, takže výprask byl někdy jen takový, aby si pamatovaly, že rošťárny dělat nesmějí.

V pětileté Raisově obecné škole se vyučování zahajovalo zpěvem při otevřených oknech. V létě i v zimě za houslového doprovodu pana učitele Bieka. Když tatínek zjistil, že Josíček dobře intonuje, koupil půlové housle. Učil Ludvíka i Antonii a to především držení nástroje, vedení smyčce a vytváření tónů ve škálách durových i mollových. Děti samozřejmě učil i teorii, především psát noty. Když už hru na housle všichni zvládli, koncertovali společně i v několika houslových hlasech. Tatínek Kemr byl znamenitý kontrabasista. Na basu naučil také Josíčka, i číst noty v basovém klíči. A také ho naučil milovat Johanna Sebastiana Bacha, i foukat na trumpetu a na basflecghornu.

Na sv. Martina, vlastně už na první adventní neděli, Prahu a hlavně míle Královské Vinohrady poprášilo nebe prvními vločkami sněhu. Když bylo sněhu víc, děti se vydávaly se sáňkami nejen do Riegrových sadů, ale i na Žižkovský vrch, kde to moc dobře jezdilo, dokonce až k bývalému Penzijnímu ústavu. V neděli nelitovaly ani dlouhé pěší túry do Hrdlořez, aby si alespoň několikrát za odpoledne sjezly známý hrdlořezský kopec. Už tenkrát Josíček přitahoval pozornost přihlížejícího publika, složeného z maminek, tatínků i kluků ze všech koutů Prahy. Ale i dívek, ty mohly na Josíčkovi oči nechat pro jeho bravurní sjezdy v leže či v kleče na saních, s jednou nohou vytrčenou do vzduchu, či hrůzostrašné slalomy nebo otáčky. Už tenkrát se v něm to komediantství probouzevalo. Když maminka byla při tom, schytil za své producfrování občas i malý pohlavek.

Když se blížil čas Mikuláše a nebylo daleko ke Štědrému dni, to bylo těšení na tento nejkrásnější čas v roce! Bývalo spojeno i s tajemstvím a s téměř detektivním hledáním dáreků, které rodiče nakoupili nebo přichystali. Děti už znaly všechny skryšce a přesto se jim vždy nepodařilo dárek objevit. A když byl objeven, radost pod stromečkem byla stejně upřímná a nelčená.

O druhé adventní neděli se Josíček vydával na cestu po vinohradských krámech, aby si vyprosil na prodavačích barevné papíry, do nichž se balilo zboží. Neuspěl všude, ale přece přinesl slušnou zásobu, aby mohli pestrobarevný papír rozstříhat na malé proužky. Maminku poprosili o trochu hladké mouky, ta se zamíchala s vodou a bylo hotové lepidlo. Pak už se mohly vyrábět papírové řetězy na stromeček. Pár dnů před Štědrým dnem maminka koupila fondánové figurky a vánoční zdobení stromku bylo připraveno. Nesměla chybět ani malá panenská jablčka. V den, kdy maminka Kemrová začala chystat svůj dobrý bramborový salát, kdy kuchyně voněla smaženým kapr a skvělá rybí polévka, nebylo s dětmi k vydržení. Ale tatínek dbal na tradiční zamuzicfrování. Než rodina zasedla k rozloženému stolu, v pokoji hráli

Josíček s Táňou i Ludvíkem a samozřejmě i s tatínkem vánoční koledy. Děti na housle a tatínek na kontrabas. Byly to překrásné chvíle, když maličkým bytem zazněla píseň Narodil se Kristus Pán. Nemohla chybět ani štědrovečerní modlitba, mnohá předsevzetí a hlavně dětské slibování, že budou hodní. Slibilo by se cokoli, protože dětská netrpělivost neznala mezí. Ani jídlo se příliš nevnímalo, jen oči zvědavě pokukovaly po zabalených dárcích a jejich velikosti. Děti se samozřejmě těšily i na tu chvíli, kdy budou tatínek s maminkou rozbalovat dárky od nich. Často to byly dárky společné, na které si děti společně vydělaly.

Někdy rodičům vybyly peníze i na dárky výjimečné. Josíček skákal a tančil pokojem, když objevil - již podruhé za posledního předvánočního týdne - tajemnou krabici, tentokrát ovšem úhledně zabalenou a se svým jménem. Samozřejmě, že znal její obsah z předvánočních průzkumů tajných skryší, ale nevěděl zcela přesně, zda je dárek určen jemu, či jinému sourozenci. Byly to tehdy opravdové brusle od veteránů, na které se chlapeč spolu chodili zálibně dívat a hlavně kontrolovat, zda už je nekoupil pro svou ratolest někdo jiný. Tu noc snad Josíček vůbec neusnul, tolik se těšil na ráno, až vyrazí na kluziště. Probudil se už v šest hodin, spolu s bratrem tiše vyklouzli z bytu. Na ulicích, ale i na kluzišti bylo plno sněhu, ale to nevařilo. Střídali se a zkoušeli bruslařské pohyby, které už dříve odkoukali od dětí, které vlastnily brusle na klíček nebo matku, či měly opravdové „džeksny“. Padali, klouzali po hranách bot, šmajdali po šroubech, ale nakonec se přece jen dokázali bruslemi po ledě sklouznout. I tady byl Josíček mnohem šikovnější. Odpoledne už předváděl vinohradským holkám, jaký že je krasobruslař.

K vánočním svátkům ovšem nepatřilo jen jídlo a dětské dovádění na saních či bruslích. Byl to přenádherný čas vůně. Ať již smrčku, zeleného jmelí, černého fran-tišku či kostelního kadidla. Žádná rodinná procházka se o Vánocích neobešla bez ná-

vštěvy kostelů. Navíc, Ludvík s Josíčkem ministrovali u sv. Ludmily, takže se té vůně nabažili dost a dost. V obecné škole zjistil režisér a dramaturg doktor Jan Port, že Josíček s citem hezky a čistě zpívá. Pozval ho - a s ním i několik žáků-zpěváků ze 4. třídy - do Vinohradského divadla, kde měl účinkovat v připravované operetě Polská krev. Bylo mu deset let. Ještě před tím navštěvovali Josef s Ludvíkem krásné loutkové divadlo Umělecké výchovy v Raisově škole. Později také vystupovali na školních besídkách s divadelní jednoaktovkou, kterou napsal jejich třídní učitel k oslavě svátku 28. října, tedy ke dni samostatnosti Československé republiky. Často při takových i jiných příležitostech předváděli nějaké scénky nebo hráli na housle.

V šestnácti letech hrál Josef ve svém prvním filmu „Lázin let do nebe“. České slovo k tomu 28. ledna 1938 napsalo: „Filmu jsou ke cti zdařilé výjevy ze školy a ze života dětí, viděné bez sentimentality a velmi přirozeně. Podařilo se tu vykreslit několik sytých dětských postavíček - ať už je to Rudolf Hrušínský v klackovitém Jarkovi, nebo Josef Kemr v nemytém Jůlovi, či ostatní...“. Josíček v tomto věku zahrál ještě v mnoha dalších filmech. Už nebylo pochyb, kam bude směřovat jeho budoucnost.

Od mládí, kdy Josíček běhal tady, po stejných silnicích a kopcích, uplynula řada let s množstvím jeho filmových i divadelních rolí. Jeho touha stát se hercem se mu splnila. Jeho známé vyznání jej přesně charakterizuje:

*„Jsem starý klaun, pán z Nemanic
a v erbu svém já nemám nic.
Mě falešný brak netěší,
přýč s pozlacenou veteší!
Co hlavně já chci mít: čistý štít!“*

Letos 15. ledna uplynulo pět let od chvíle, kdy dohrál svou poslední roli a naposled zašeptal: „Snad vypadám tak, jak mně Pán Bůh bude chtít!“

*Z knihy Milana Caise
„Josef Kemr o sobě“ čerpala JP-*

Miroslav Čvančara
vypravuje:

Bratři Čvančarovi a reklama

Tátův společník z kina Kačerov - Antonín Lachman (1910-1973) - říkával: „Peníze zdánlivě vyhozené oknem za reklamu, se účelně a mnohonásobně vrátí zpět dveřmi!“

Můj otec František a strýc Ferdinand to ovšem věděli také. Proto si nechali v letech 1929-1945, pro větší zviditelnění svých kin i filmové distribuční firmy, zhotovit řadu diapositivů, či vytisknout nesčetné množství letáček, plakátů a novinových inzerátů a článků. Kromě toho používali i vyjádření akustická, ať již formou gramofonových nahrávek či živých projevů přes mikrofon.

Výhody MOBILNÍ reklamy ocenili zejména poté, když u jedné písmomalářské firmy zadali výrobu tří větších překližkových desek s nápisy propagujícími zahradní kino Republika. Těmito dřevěnými tabulemi obložili svůj dodávkový automobil Praga- Piccolo a slávu letního kina v Riegrově ulici (dnešní Bořivojova čp. 816/104) tak šířili po celém hlavním městě.

Dochovala se fotografie, na níž začátkem srpna 1935 - coby klouček dvouletý - stojím u pojízdné reklamy bia Republika. Tehdy byly desky, zvoucí na Chaplínova Světla velkoměsta, upevněny na čtyřkolovém voze, k němuž byl zapřažen statný kůň. Za druhé světové války, kdy příděl benzínu soukromým osobám zcela ustal, musel k doporučení činnosti kina Kačerov postačit obyčejný, jedním zřízencem manuálně tažený dvoukolový vůz.

V lednu 1935 vzrušila celou českou veřejnost zpráva o ilegální rozhlasové stanici poblíž Štěchovic, již německý emigrant ing. Formis vysílal do éteru protinacistické relace. Pomstě nájemných vrahů ovšem neunikl...

Dne 17. a znovu 24. dubna 1937 se v lokálních žižkovských novinách Volné slovo objevila noticka: „Záhadné bedny obsahující přijímací nebo vysílací radiové součástky, byly skládány na dvoře domu č. 19 v Riegrově ulici. Po nedávných událostech s černou vysílačkou bylo by záhodno věc důkladně vyšetřit!“ Čtenáři zpozorněli. Kde kdo si už myslel, že i Žižkov zažije politickou vraždu. Avšak...

Dne 1. května 1937 Volné slovo sdělilo, že „tajemné bedny obsahovaly nejnovější zvukovou aparaturu a kinostroje pro Zahradní biograf Republika, který se s nebyvalým nákladem připravuje na sezonu“. Reklama splnila svůj účel a lidé se do kina jen hrnuli.

Grotesky slavných komiků! Pravidelné Veselé čtvrtky v letech 1934- 1939 v letním kinu Republika! Nelze zapomenout.

Každý čtvrtek se lidé v hledišti zmlátili a slzeli zdravým smíchem. Navíc tu a tam jediní nevázaným hlasitým projevem strhli k spontánnímu výbuchu veselí ostatní publikum. Bratři Čvančarovi měli pochopitelně radost, že bodrý lid žižkovský projevuje tak nahlas uznání, a proto bedlivě po několik týdnů sledovali, z kterého sedadla vychází nejsilnější akustická odezva na všechno to legrační hemžení na plátně. Až jednou objevili zdroj neobvyklého smíchu. Korpulentní slečnu Milušku Císařovou. Po představení jí nabídli zdarma vstup na každý Veselý čtvrtek, ovšem s podmínkou, že se bude smát ještě hlasitěji. Od té doby se ozýval zahradou takový chechtot, že při každém obzvlášť vydařeném gagu na promítací ploše téměř odprýskávala omítka okolních zdí a z větví stromové klenby opadávaly listy.

Do podobné oblasti je možno zařadit obrázek Jiřího Voskovce a Jana Wericha, otištěný 22. prosince 1933 ve Filmovém kurýru. S textem: „Voskovec a Werich učinili v těchto dnech velkou objednávku němých veseloher (u fy ČVANČARA), jichž postupným předváděním chtějí oba komici získat přehled o praktikách herců.“

František s Ferdinandem si po řadu měsíců zapisovali názvy kin, jejich lokality, a především jména operátorů-promítačů, kteří do Prahy vraceli vypůjčené filmové kopie ve stejně dobrém technickém stavu, v jakém je obdrželi. Když se přiblížily Vánoce, bratři Čvančarové nakoupili několik desítek čokoládových koleček, dali natisknout vizitky s přáním hezkých svátků a dobrého zdraví a krabice se sladkým obsahem, určené vytípaným biografům, přidali do beden příštích expedic.

Jednou - to už se válka chýlila ke konci - jsem se, tuším s bráškou Frantou, nacházel v kabině našeho biografu Pod Táborem v Hrdlořezích. Najednou - uprostřed filmu - operátor Václav Pluhař zastavil projektora rozsvítil v sále. Vzal do ruky mikrofon a řekl: „Vážení návštěvníci! Majitel kina pan Čvančara najal nového a pro nás všechny poněkud neobvyklého zaměstnance!“ Okénkem kabiny jsem zahlédl postranní uličkou směrem k plátnu kráčet tátu s pravým a nefalšovaným černochem. A to v době, kdy rasová teorie o nadřazenosti árijského plemene platila více než kdy předtím a kdy synů Afriky žilo v celé Praze jen několik.

Hlášení Václava Pluhaře jsem sledoval častěji, ale již nikdy jsem tamtéž nezaznamenal tak frenetický potlesk, jako koncem srpna 1943. Tehdy se z reproduktoru ozvalo: „Oznamujeme váženému obcenstvu, že majiteli biografu panu Čvančarovi se narodila dcera Jana!“

JÁNOŠÍK V DOLNÍCH MĚCHOLUPECH

Reklama - a obzvlášť ŽIVÁ reklama - měla vždy ohlas. Jako v září 1937 v dalším biografu mého táty a strýce v Dolních Měcholupech. Ty tehdy ještě nepříslušely k Praze a byly takřka jisté - napůl příměstskou obcí a napůl vesnicí. Na program našeho kina byl „Jánošík“ s Pařmou Bielíkem. Domácí i mezinárodní ohlas filmu byl značný, takže reklamy ani nebylo třeba. Přesto bratři Čvančarové přemluvili svého dobrého známého - Budinského, majitele knihařské dílny ve Slezské ulici, aby s nimi odjel do Měcholup a přitažlivost filmu ještě zvýšil. Knihaře oblékli do zbojnického kostýmu, vypůjčeného dokonce až z Národního divadla. Do bílé haleny a kalhot stejné barvy, boky mu sepjali obzvlášť širokým koženým opaskem s bambítkou, na hlavu posadili široký, vzhůru ohnutý klobouk a do ruky mu dali valašku - sekeru s dlouhým topůrkem. Takto vymóděný knihař Budinský, vysokou a štíhlou postavou připomínající legendárního hrdinu, pak volně procházel podle hlavní kutno-

horské silnice. Až ke kovárně a k vozovce k Dubečku, a zpět až někam ke Slatinám, či směrem k Hostivaři. Toho dne bylo kino vyprodáno.

DVA ALBERTOVÉ A MIKI

Nikdy nezapomenu na jedinečnou živou reklamní dvojici, chodící pro otcovo a strýcovo zahradní kino **Republika**. Na Alberta a Mikiho.

Albert byl - či vlastně byla figurína s papírmáše, která se do celkové výše 250 cm a mobilního stavu dostávala až poté, když chlapík, po němž vlastně dostala své jméno, do ní vlezl a navlékl si popruhy. Albert živý - tedy vnitřní - měl z Alberta vnějšího výhled asi tak v úrovni „břicha“. Pokud chtěl vidět, co se děje za jeho zády, musel se s celou figurínou otočit o 160 stupňů. Albert vnější - lepenkový - měl usměvavou plastickou hlavu s nasazenou buňkou a světlou košilí s kravatou. Dvě ohromná, sádrov vyztužená zápěstí mu trčela z objemného saka, na jehož levém rameni byl zřepdu upevněn barevný poutač: „Veselý čtvrtek - Zahradní bio REPUBLIKA - Žižkov Riegrova!“

Albert živý - vnitřní - byl člověkem se značně sníženým intelektem. Jednou se chtěl na ulici předvést hloučkou zvědavců a proto přenesl svoji obvyklou volnou chůzi do skotačivých tanečních kroků. Upadl a rozbil obří loutce obličej a ruce natolik, že z ní zbyl pouhý trup.

Co Františkovi a Ferdinandovi Čvančarovým zbývalo? Odvezli zdevastovanou figuru zpět k výrobcí a nechali doplnit úplně novou náhradní hlavou a novými horními končetinami.

Nepoučený Albert živý však zanedlouho ztropil další kousek. Po opačném chodníku důstojně a s patřičnou noblesou kráčel jeden z nejvyšších hodnostářů místního policejního komisařství. Myslím, že snad sám kapitán Vyšín. Albert jej ihned zaregistroval. Neuvědomil si, že břemeno, i on sám mají duté hlavy. Přeběhl na protější chodník a zastoupil uniformovanému orgánu cestu. Několikrát se hluboce uklonil a pak začal kolem policisty bujaře poskakovat a obřhat. Byl z toho malér. František Čvančara coby Albertův zaměstnavatel byl předvolán na komisařství do Lupáčovy ulice. Vykli mu znevážení a zesměšnění veřejného činitele a pohrozili možným zákazem mobilní reklamy vůbec. Naštěstí se ale vše urovnalo.

S Albertovým nerozlučným partnerem Mikim problémy nikdy nebyly. Jmenoval se správně Dominik Průcha, byl akrobatem a bydlel poblíž vrchu sv. Kříže v tzv. Kolonii v Chelčického ulici č. 26, čp. 1000. Miki dosahoval abnormální výšky neuvěřitelných 320 centimetrů! S hrdosť o sobě říkal, že je ještě o 50 cm delší než tehdejší nejvyšší muž světa Američan Robert P. Wadlow. Ovšem s tím rozdílem, že Wadlow se dotýkal země vlastními chodidly, zatímco Miki chůdami, upevněnými na botách jeho těla a skrytými pod dlouhými kalhotami.

Dominik Průcha se prostřednictvím dřevěných dolních končetin živil, jak se dalo. Jistě se dlouhou holf, chodil po Staroměstském náměstí i po Karlově mostě. Hlavně jako reklama oděvního závodu City. Účinkoval - jak jinak - v roli abnormálního čahouna, s nímž se na chodníku setkala Slávka Doležalová, titulní představitelka hudebního filmu z roku 1932 „Pepina Rejholcová“.

VE ČTVRTEK VŽDY NA KOMIKY

Pro náš biograf se Miki produkoval s různými nápisy na zádech. Jednou s heslem: „za málo peněz hodně legrace“, jindy se sloganem: „Ve čtvrtek vždy na komiky - jen

do bia Republiky!“ I když zcela nezmikly zlé jazyky tvrdící, že Dominik prý kdysi zavinil smrt vlastního otce, udržoval si mezi Žižkovským obyvatelstvem velkou popularitu. Určitě i proto, že byl všeobecně pokládán za šikovného a veselého chlapíka. Měl stále angažmá pro naše kino, pro které po Žižkovských ulicích vykračoval každý čtvrtek odpoledne pět hodin, za odměnu 20 korun za hodinu. Na tehdejší dobu si vychodíval poměrně slušný obnos.

Ve službách bratří Čvančarových dlouhán Miki odkráčel obě sezóny 1934 a 1935. Na podzim téhož roku však utrpěl vážný automobilový úraz, který mu na delší čas znemožnil jeho krkolomné zaměstnání.

V létě 1938 však už opět stál na chůdách a společně s Albertem jako nerozlučná dvojice, zdánlivě připomínající zvětšeného Pata a Patachona či Dona Quijota a Sancha Panzu, za všeobecného pozdvižení a sledován houfy dětí, procházel městskou aglomerací.

Oblíbeným Mikim se později nepochybně inspiroval scénárista Václav Wasserman, když pro film „Přednosta stanice“ (1941) Vlastovi Burianovi coby na chůdách chodícímu nosiči reklam „Topkov“, přisoudil stejné vlastnosti. Miki totiž - jako Burian, ale už o pár let dříve, také u oken v prvních poschodích ochutnával buchty, které si tam hospodyňky daly vychládnout. A já si pamatuji zcela živě na to, jak jsem u nás na dvoře rozkročeného artistu Průchu podjížděl na svém dětském kole.

Ovšem v závěru srpna 1939 protektorátní úřady vydaly nařízení o přísném zatemnění, které přivodilo definitivní konec již nikdy neobnoveného letního biografu **Republika**.

EPILOG

Alberta vnitřního i Mikiho akrobata jako živé reklamy již nebylo zapotřebí. Okupaci však oba aktéři přečkali bez úhony, neboť Alberta - samozřejmě bez figuríny - jsem brzy po válce potkal u svého bydliště, a Mikiho v jeho skutečné velikosti jsem zahlédl sedícího na dvoře dnes již neexistujícího závodu Safesia na nároží Táboritské a Sodoměšské ulice. Kde skončily Mikiho chůdy, hůl, kostýmy a slamáček - nevím. Albert z papírmáše měl osud neslavný. Od léta 1939, zakryt pytlou, odpočíval v kůlně na východní straně verandy zrušeného kina. Plných SEDMNÁCT roků! Aniž za celou tu dobu se jí dotkla lidská ruka, loutka přečkala celou válku, únor 1948 a první polovinu padesátých let.

Když však MNV na zahradě domu čp. 816 v Bořivojově ulici přikročil ke stavebním úpravám, zahrnujícím demolici proscenía s projekčním plátnem a zboření dvou verand, byli jsme na podzim 1956 nuceni projekční kabínu a kůlnu úplně vyklidit a obrovskou figurínu z nedostatku jiného místa přemístit do sklepa domu čp. 1150 v Kubelskové ulici. Vlhko a nešetné zacházení ze strany dětí urychlilo Albertův neodvratný konec. Během pouhých dvou let se změnil na hromadu vlhkem zdeformované papírové hmoty.

Miroslav Čvančara, leden 2000

Pozn.: Ve druhém poschodí pavlačového domu čp. 816 v Riegrově ulici (dnes Bořivojova, Praha 3) se 29. 9. 1901 narodil básník a nositel Nobelovy ceny za literaturu Jaroslav SEIFERT. - V téměř domě se 31. 12. 1896 narodil nejbližší přítel a spolupracovník bratří Čvančarů František KLICPERA. - Letní biograf EDISON zde zahájili 30. 4. 1910 bratři MORAVCOVI. Kino poté provozovali různí majitelé, pod různými názvy: Bio U Matoušů, Bio Legionářů-Invalidů a od roku 1924 Bio **Republika**. Bratři Čvančarovi od r. 1934.

Na Olšany nezapomínáme

S nádhernou myšlenkou a plným zaujetím přišli v roce 1974 členové Klubu Za starou Prahu na II. Olšanský hřbitov, aby restaurovali hroby významných osobností, umělecké památky a hřbitovní architekturu. Na starých Olšanských hřbitovech jsou hroby našich buditelů, vlastenců a lidí, kteří obětovali své kariéry, osobní a rodinné štěstí za povznesení národa a jeho budoucnost. Z uměleckých děl a vzácných architektonických památek nejslavnějších pražských sochařů, kameníků a architektů vznikla na II. Olšanském hřbitově galerie hřbitovního umění, která představuje také významný úsek dějin sochařství u nás.

II. Olšanský hřbitov „Buditelů“ byl celá desetiletí opuštěn a zapomenut. Byl zarostlý křovinami, travou, plevelem, všude leželo spadané listí ve velkých hromadách, větve, kmeny i pokácené stromy. Lidé z okolních ulic tam vynášeli domovní odpad, starý nábytek, nepoužitelné věci a všechno, co patřilo do sběru.

Klub Za starou Prahu a Svatobor obnovili důstojnost pohřebiště na Olšanech a jeho slavnou minulost. Veřejnost projevila zájem o naši práci a vycházky, kterých už bylo mnoho, jsou vyžadovány i navštěvovány. Na jednu vycházku přišli pracovníci pražského Magistrátu, vedení ing. Grametbauerem, ředitelem pražských hřbitovů. Pro hudební festival v Praze 3 jsme uspořádali vycházku ke hrobům slavných hudebníků. Dne 13. ledna 1998 jsme uskutečnili vycházku pro Akademii výtvarných umění s panem profesorem Knížákem a vysloužili jsme si děkovný dopis za aktivní pomoc.

Nezapomenutelnou se pro nás stala vycházka pro Klub a návštěva hrobu ing. Františka Petrouška. My, kteří jsme s ním na Olšanech pracovali, jsme vzpomínali, a ne bez dojetí. Vždyť jeho přátelství nás všechny velice obohatilo. Rádi jsme provedli po Olšanech posluchače Akademie vyššího věku i ostatní skupiny zájemců. Olšany historické i romantické byly popsány ve třech průvodcích. Radniční listy z Prahy 3 nám vyhradily rubriku Ostrovy klidu a míru, kam pravidelně posíláme články. Velké noviny psaly o tomto tématu ve svých kulturních rubrikách i nedělních přílohách. Kniha Olšany nezapomenuté i současné, která obsahuje 150 stran s fotografickou dokumentací, vyjde v nejbližší době.

Návštěvy a cvakající spouště fotografických přístrojů dokazují, že historický hřbitov a jeho funerální umění jsou zachráněny. Od ledna do května 1997 natáčeli pánové režisér Petr Kotek a kameraman Štěpán Kučera sedmdesátiminutový televizní film, dokument o nespočetných tajemstvích Olšanských hřbitovů. Tento film, nazvaný Město mrtvých, ukázal české pomníkové umění a jeho přínos ke světové tvorbě. S potěšením jsme přijímali osobní, písemné i telefonické hodnocení filmu, které bylo příznivé. Věcná kritika nepřišla. Zájem o Olšany nás příjemně překvapil a potvrdil smysl naší práce.

Dnešní doba má jiné názory na úpravu a výzdobu hrobů. Místo soch a umělecky zpracovaných křížů stále více převládají prosté desky se jmény zesnulých. Rozšíření pohřbů žehem a vytvoření ur-

nových hájů vede ke stále jednoduššímu označování hrobů. Umělecká výzdoba hřbitovů postupně mizí. Epocha funerálního umění končí.

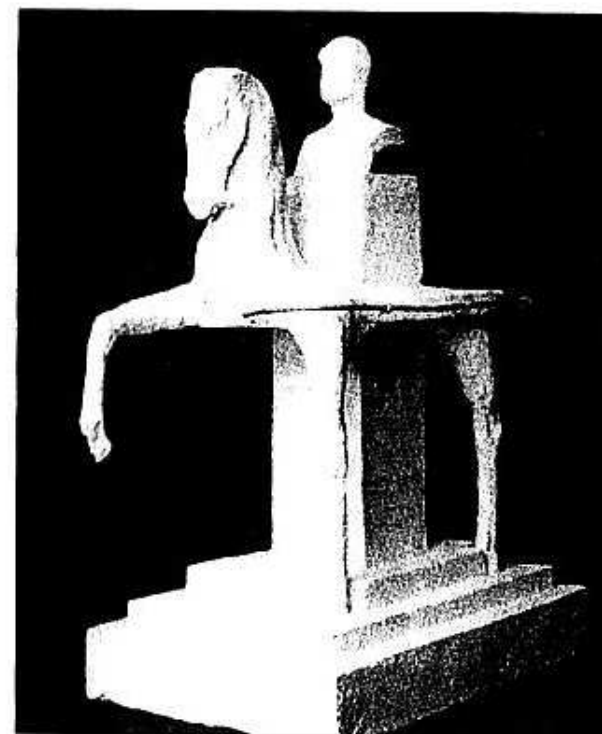
Olšanské hřbitovy jsou také přirozenou ozdobou města a oázou klidu. Jsou útočištěm zpěvného ptactva a veverek. Přezimuje zde jeden druh chráněných havranů. Stromy rostly celá desetiletí - jehličnany, kaštiny, jeřáby, břízy a celá alej topolů. Na II. Olšanském hřbitově rostou

růže, které tam zasadily členky Klubu Za starou Prahu a členky spolku Svatobor.

Alois Vanoušek

Pozn. Výboru KPŽ:

Obrácíme se na členy KPŽ s prosbou, aby každý, kdo jen trochu může, nabídl svou pomoc těmto spolkům, se kterými máme úzkou spolupráci. Náš člen pan Vanoušek rád zprostředkuje vaši nabídku.

Socha Jaroslava Haška od sochaře Karla Nepraše má stát na Prokopském náměstí, jako protipól sochy Jana Žižky na Vítkově (od sochaře Bohumila Kafky). Co říkáte, přátelé Žižkova?

KPŽ

Zprávy pro přátele Žižkova

Milí přátelé,

doufáme, že jste si všimli, že jsme přestěhovaní do domu Sabinova č.8. Je to roh Sabinovy ulice a Rokycanovy ulice, v panelovém domě, ve dveřích vedle trafiky „TABÁK“, jen pár metrů od stanice autobusu 136. Máme zvonek u vrat, sídlíme v suterénu a je to tam hezké. Těšíme se na setkání s vámi!

Výbor KPŽ

Informace na tel. č. 227 14 180

Omlouváme se!

Z důvodů starostí se zajišťováním nových prostor pro KPŽ, stěhováním a vším, co bylo třeba v této souvislosti zařízovat, nebylo dost klidu a času na důslednou úpravu minulého čísla Žižkovských listů. Proto prosím, opravte si hlavní chyby v tisku:

Jména správně:

Antonín Wiehl

Jiří Haken

Rok úmrtí manželky Otty Puteanyho - správně 1997

Autorem citátu na titulní straně ŽL je Sebastian Haffner, jenž je autorem knihy Churchill

Děkujeme za pochopení.

Redakce ŽL

Žižkovské listy, občasník Klubu přátel Žižkova. ČÍSLO 5. Sestavila a redakčně upravila Jiřina Polanecká. Grafická úprava Denisa Halašová. Pro vlastní potřebu vydal v březnu 2000 KPŽ, Sabinova 8, 130 00 Praha 3, tel. 02/227 141 80

